Anul II. No. 38. 8 PAGINI 3 LEI Duminecă, 6 Oct. 1935

25 bani Posta
Palatul Cultural 55
Arad

GAZETA ANTIREVIZIONISTĂ

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA:
RAD, Str. Nicu Filipescu 30. - Telefon 699

Organ săptămânal de documentare
Redactor şi proprietar: ISAIA TOLAN

ABONAMENTE: Pe un an 130 lei, pe 6 luni 70 lei.
Autorităţi, instituţiuni, întreprinderi 500 lei.
Autorităţi şi instituţiuni săteşti 200 lei.

PACIFISMUL" iredentei ungureşti

Cu prilejul nesocotitei vizite 'n garia a cetei de parlamentari ncezi a d-lui Vallat, turburăii păcii dela Budapesta au etat din nou asigurarea că garia-i revizionistă dar nu-i boinică odată cu capul, şi nu năreşte schimbarea tratatului pace decât prin mjloace paşe.

şa li se spune străinilor înleauna. Nici pomeneală că i 'n Ungaria vreo iredentă, u-atât mai puţin că s'ar deda ă şi la acte ca acelea ce s'au gătit în pusta Ianka.

oi am citat dovezi peste doi că revizionismul unguresc edentism sadea, şi încă de mai banditească speţă.

iindcă nu strică să adăugăm cele ce se ştiu şi alte dovezi, oducem aci încă două reoaşteri ungureşti, şi-anume oficiosul Ligii Revizioniste, „revizuirea" ungurească e entism şi nimic altceva.

„Pesti Hirlap" dela 24 . crt. s'a publicat o inforie despre o serbre din Eszom. Şi se spune acolo tex:

redentele maghiare şi-au ţiacum în hotelul Băii din ergom serata cu program". acelaşi oficios al Ligii Reniste s'a publicat la 2 Oct. un editorial cretin, în care-i ă că Franţa i-ar trăda pe slovaci, — aşa-l asigură pe ţii Hirlap" sâmbriaşul ireei maghiare George Roux, r'un articol de acum un an. une „Pesti Hirlap":

rebue să se apropie (Cevacia) de Germano-Aus- care duce o luptă eroică ă-şi păstreze independenţa, ebue să caute o împăcare, r **cu preţul jertfelor,** de Ungarie, în contra căreia a a dus şi la conferinţa de şi după Trianon o luptă ă, de nimicire, o luptă cu însă nu a putut izbuti nimic, mai a împins naţiunea cevacă într'o situaţie fatală, elul gâtuitor **al ireden-**".

„iredentelor" deci, nu al ioniştilor. Fiindcă masca reniştă e bună de afişat nucând ai s'o arăţi unor naescursionişti francezi sau zi.

6 OCTOMVRIE

Iredenta ungurească i-a rezervat Aradului un loc de frunte în planurile sale, mai de frunte decât oricărora dintre oraşele sau ţinuturile ce le revendică statelor succesoare.

Fiecare oraş „ocupat" îşi are odată pe lună la Budapesta ziua sa, cu prilejul adunărilor societăţilor de repatriaţi sau cu prilejul întrunirilor aşa-zise camaradereşti ale fostelor regimente ungare sau austro-ungare din respectiva localitate „ocupată vremelnic", dar Aradului i s'a dat în planul acestei lupte iredentiste ceea ce nu i s'a dat niciunui alt oraş, niciunei alte regiuni: o zi a lui, decretată prin lege sărbătoare iredentistă, obligatoare pentru raiul întreg al regentului Horthy.

S'a găsit pretext de legiferare a acestei zile dela 6 Octomvrie a „iredentei arădane" mistificarea scandaloasă de acum doi ani a partidului maghiar şi a lui Kara Győző al său: că s'au aflat osămintele comandanţilor koşutişti cari au fost executaţi în ziua aceasta la Arad, — faimoasele acelea moaşte de cari a râs o lume întreagă, baligile petrificate declarate de Kara Győző urme de spânzurători, şi osămintele dintr'un cimitir anterior cu zeci şi cu sute de ani koşutismului, declarate de istoricul maghiar osăminte ale lui Leininger, ale lui Pöltenberg şi ale celorlalţi generali koşutişti, identificaţi fiecare cu oscioarele lui, cu locul lui de odihnă. Descoperirea lui Kara Győző a 'ngropat-o de-atunci ridicolul şi uitarea, dar ce avea să-i pese de asta guvernului lui Gömbös! Lui i-a trebuit un pretext, şi i-a fost bun aşa cum s'a nemerit. Ziua de 6 Octomvrie e de-atunci zi naţională de doliu, obligatoare pentru toată ţara hortistă, cu repaos duminecal, cu demonstraţii iredentiste dela un capăt al ţării la altul, cu şedinţe festive la Academia Maghiară ale societăţii repatriaţilor din Arad, cu ştafete de gâfâială iredentistă dela Czegléd până la Budapesta, şi cu tot ce mai poate pune la cale capul înfierbântat al celor dela societăţile iredentiste.

La demonstraţiile amintite mai sus se adaugă 'n anul acesta încă una, care 'n anul trecut fusese oprită din socoteli de politică externă: o concentrare la Budapesta a foştilor luptători.

Şi mai este azi, de ziua „iredentei arădane", o demonstraţie iredentistă: cea de peste mări şi ţări, din Philadelphia, a ungurilor din America. Iredenta ungurească şi-a intensificat de astă iarnă 'ncoace în chip de-adreptul alarmant uneltirile revizioniste din America, cumpărând mare parte dintre gazetele maghiare de stânga cari erau duşmane regimului hortist, şi punând la cale acea faimoasă adunare de iscăliturí, de nu mai puţine ca un milion de îscăliiuri dintre cari se laudă că are pân'acuma vreo sută cincizeci de mii — pe un memoriu prin care se va cere Ligii Naţiunilor revizuirea tratatului de pace dela Trianon.

Românii din America răspund acestei vânători după îscălituri şi-acestei adunări maghiare dela Philadelphia, printr'o mare adunare antirevizionistă ce au convocat-o pe astăzi cu cehoslovacii şi cu iugoslavii la Washington, în capitala Statelor-Unite.

Fraţii noştri de peste Ocean îşi fac datoria. Şi-o fac cu vrednicie, cum poate că noi de-aici nu ni-o ştim face. Noi răspundem uneltirilor iredentei ungureşti cu planul ce şi-l face acuma primăria Aradului, ca să dea afară din nomenclatura străzilor pe 29 Decemvrie, fiindcă ziua aceasta în care bandele ungureşti au măcelărit la Arad pe românii veniţi în calea generalului Berthelot nu e pe placul iredentiştilor din partidul maghiar. Şi le răspundem cu o serie întreagă de alte abdicări, cu fraternizări prost-înţelese, cu sprijiniri de străini ce ne poartă Sâmbetele, de parcă n'am fi noi întâia ţintă a vrăşmaşilor.

Să nădăjduim că instigaţia ce se face astăzi în numele „iredentei arădane" în contra ţării româneşti, nu va contribui numai la sporirea visurilor celor ce ne urăsc, ci şi la sporirea rezistenţei şi a demnităţii noastre.

Răvaşe

Un ziarist maghiar, Bela Demeter, a fost condamnat de tribunalul din Cluj la trei ani închisoare şi un leu amendă penală, pentrucă l-a calomniat pe d. prof. Onisifor Ghibu printr'un articol publicat în „Keleti Ujság", şi a instigat ordinele maghiare călugăreşti ca să nu dea acces d-lui Ghibu la arhivele lor.

Inregistrăm cazul pentrucă e fără îndoială trist. Condamnatul Demeter, originar din părţile Gherlei. e dup'a noastră cunoştinţă de origine românească, din români înstrăinaţi ce s'au numit cândva Mitru. Ca şi dânsul sunt sute şi mii în Ardeal, rupţi din trupina românească şi puşi de partidul maghiar cu dinadinsul ca să se angajeze pe o cale antiromânească de unde să nu mai fie pentru ei putinţă de revenire.

*

Chestia asta ne aduce din nou aminte problema penibilă a numelor desromânizate.

Deunăzi un român cu numele

(Continuare în pagina IV-a)

S'a 'nceput în Abisinia războiul

— Nu se vor aplica decât sancţiuni »dulci«, ca să se limiteze războiul la Africa răsăriteană —

Precum ziceau romanii vechi, alea iacta est, zarul s'a -a runcat:

Italia a început Marţi, la 1 Octomvrie, ofensiva militară în contra Abisiniei.

Era de aşteptat.

Consiliul Societăţii Naţiunilor şi-a întrerupt, precum se ştie, negocierile de 'mpăciuire ale comitetului de cinci (alcătuit pe trei sferturi din prieteni de-ai Angliei), ca să dea mai departe în seamă chestia unui comitet de 13, care apoi şi-a întrerupt imediat activitatea. I s'a cerut acestui comitet cu număr ghinionist să trimită observatori în Abisinia, ca să vadă cine provoacă de aci 'nainte, după-ce comitetul de cinci n'a putut decide cine a provocat în trecut. Cererea aceasta a Abisiniei a fost însă refuzată; însemna să se mai toarne olei pe focul englezesc în contra Italiei, şi în împrejurările nouă — create de mişcările ce se semnalau din partea nemţească, ungurească, poloneză, bulgară — nu mai era de dorit. Dela Geneva, chestia s'a mutat deci la Paris şi la Londra. S'a 'ntâmplat între timp vizita lui Gömbös şi a polonilor Beck, Fabritius şi Radzivil în Germania, a ministrului german al aerului la aeroporturile din Polonia şi Ungaria, a şefului aviaţiei bulgare în Polonia (toate deodată), şi imediat legăturile dintre Franţa şi Anglia au devenit mai prieteneşti ca oricând, de unde înainte Franţa ţinea partea Italiei, iar Anglia era gata-gata să pornească 'n contra Italiei război sub motivul sancţiunilor dictate de statutul Ligii Naţiunilor. Mutate dela Geneva la Paris şi la Londra, tratativele referitoare la sancţiuni au decurs un scurt timp aşa cum voia Anglia: se cerea Franţei cooperare, cedarea unor baze navale franceze pe seama flotei engleze, ş. a. asemenea; apoi lucrurile acestea au dispărut din discuţie, fiindcă Franţa cerea Angliei aceeaşi comportare în cazul că s'ar întâmpla o agresiune în Europa, iar aceasta aducea 'n discuţie aranjamentele anglo-germane de astă vară, şi toată purtarea destul de ciudată din vremea din urmă a Angliei faţă de germani.

Anglia a anunţat deci că dacă celelalte state din Liga Naţiunilor nu se învoiesc la sancţiuni, ea n'o să apere singură statutul Ligii S'a ajuns deci la Paris şi la Londra atât de departe cu 'ndulcirea sancţiunilor, încât după-ce Miercuri au venit din Abisinia ştiri confirmate că Marţi s'a început înaintarea italienilor pe teritoriul abisinian, şi după-ce în după-amiaza aceleiaşi zile de 2 Oct. d. Mussolini a făcut în Italia cu parăzi şi demonstraţii ne mai pomenite mobilizarea gene-

(Continuare in pagina VIII-a)

După vizita la Budapesta a deputaților francez

Scandaloasele declarații revizioniste ce le-au făcut la Budapesta cei 10 parlamentari francezi ai d-lui Vallat, cunoscute la noi în întregime numai din reproducerile textuale ale „Gazetei Antirevizioniste", au provocat în statele succesoare o mare uimire și revoltă, iar în Franța o generală indignare și reprobare.

Presa franceză a veștejit inconștiența celor zece parlamentari cu toată energia, iar d. Emil Buré, directorul ziarului ‚L'Ordre", a numit de-a dreptul scandal ceea ce s'a petrecut la Budapesta cu prilejul acestei vizite.

Iată articolul plin de demnitate al d-lui Emil Buré:

Scandalul dela Budapesta

Zece deputați francezi, conduși de d. Xavier Vallat: d-nii Victor Bataille, Paul Creysel, Henry Claire, Louis Gouillaume, Albert Le Bail, Ernest Bezel, Georges Roulleax-Dugage și Robert Schuman au făcut o călătorie la Budapesta, și manifestațiile la cari s'au dedat în capitala maghiară au emoționat dureros pe prietenii noștri din Mica Înțelegere. A răspunde la invitația unui guvern care a dovedit totdeauna un atașament credincios Germaniei, și al cărui șef, Gömbös, — care se află chiar azi în vizită la Hitler, — a ascuns la moșia sa pe ucigașii lui Erzberger, și care, în orice ocazie, s'a proclamat revizionist, aceasta dovedea o mare ușurință politică din partea deputaților francezi. Cel puțin, onorabilii noștri ar fi trebuit să stea în rezervă față de aceia cari nu visează decât să distrugă ceea ce Franța vrea să păstreze. Dimpotrivă, ei au supralicitat protestările oaspeților lor și mai ales ale d-lui Ivady, fostul ministru ungar al agriculturii (președinte al partidului lui Gömbös, — n. n.)

Dacă ar fi să-l credem pe acesta, nevinovata și sărmana Ungarie, care și-a dat cea mai bună parte a sângelui pentru cultura creștină, a fost dintre cele mai nedrept tratate de negociatorii păcii. Ar fi fost ușor să-i atragem atenția acestui bun apostol că nația sârbă a simțit poate mai mult decât nația ungară greutatea invaziei otomane, și că tocmai prin aceasta, cu cât trecutul unei națiuni e mai glorios, cu atât ea trebue să ia mai mult seama să-și păstreze gloria. Budapesta a plătit pur și simplu la Trianon polița din 1914. Ar fi fost o crimă ca după războiul Dreptului, să nu se libereze de îngrozitorul jug maghiar popoarele supuse. **Ungaria e săracă, e drept, dar regimul ei feudal e mai ales răspunzător de sărăcia ei. Mai are încă destul bani dealtfel, spre a subvenționa o întinsă propagandă revizionistă, care atrage războiul.**

Când primești o invitație la masă, nu poți spune adevăruri dezagreabile acelora cu cari prânzești. O recunosc. Aș fi înțeles deci ca șeful delegației franceze, d. Xavier Vallat, să se fi extaziat în fața frumuseților naturale ale Ungariei, a lirismului ei poetic, a muzicii ei antrenante, să arate chiar că mai mulți francezi au pus speranțe mari în bravura sa, dar deputatul naționalist din Ardeche a ținut absolut să se ridice și el, în țară străină, în țară inamică, **împotriva politicii țării sale.** Pentru el, Ungaria n'a voit războiul.

E rău informat, să consulte pe aceia cari nu învață istoria din manualele de propagandă maghiară, și în special pe Maurice Muret, care-i vor spune că dela anexarea Bosniei și Herțegovinei, maghiarii erau în monarhia austro-ungară cei mai înverșunați inamici ai Serbiei. O expediție de pedeapsă contra acesteia, le părea neapărat trebuincioasă. Se plâng de tratatul dela Trianon, și d. Xavier Vallat le dă dreptate: totuși, acest tratat, pe cât i-a stat în putință a ținut seama de datele etnologice, și a aplicat principiile wilsoniene. **Dacă ar fi revizuit, alte plângeri s'ar ridica, mai justificate decât acelea ale d-lui Ivady. Tisza, el însuși, a recunoscut că majoritatea locuitorilor din Transilvania e de origine românească, iar cât despre Banatul devenit iugoslav și despre Slovacia, cine poate, la Budapesta, să le revendice în mod serios în numele „dreptului popoarelor de a dispune de ele însele"? Faptul că Ungaria care a tiranizat toate popoarele supuse forței sale, se arată acum atât de îngrijorată de drepturile lor, aceasta ne face să zâmbim. Minoritățile maghiare, înglobate în statele Micii Înțelegeri, se bucură de un regim foarte liberal în ce privește cultura. Dar lucrurile nu se petrec astfel cu minoritățile slave și latine, cari rămân sub stăpânirea maghiară.**

D. Xavier Vallat, după ce și-a terminat discursul revizionist, a mai săvârșit o greșeală. A săvârșit-o ridicându-și paharul pentru sfânta Coroană a Ungariei. Dorește d-sa ca națiunile slave și latine ale Micii Înțelegeri, cari i-au simțit spinii, să-i simtă din nou și cu mai multă durere de data aceasta? In tot cazul, pot să-i jur că discursul său a produs cel mai dezastruos efect la Belgrad, la București și la Praga.

Am primit dela un prieten din Belgrad o scrisoare indignată, din care extrag aceste rânduri: „O atare propagandă pare menită să acrediteze opinia răspândită de Hitler, că Franța va părăsi pe aliații ei din estul european la primul pericol, și că infectată de defetism de dreapta și de stânga, ea nu mai are un resort psihologic și moral. D. Xavier Vallat va reînsufleți revizionismul maghiar, care, după atentatul dela Marsilia, părea rănit de moarte; el ne provoacă descurajarea și desgustul, în detrimentul prieteniei noastre pentru Franța".

Am spus acum câteva zile că nu mai există o direcție a spiritului public în țara noastră. Iată-i dovada alarmantă. Sper că deputații cari însoțeau pe d. Xavier Vallat nu împărtășesc opiniile stranii ale acestuia. Dar până atunci au tăcut. Să vorbească. Și cu cât mai curând cu atât mai bine, de oarece prietenii noștri sârbi, români și cehoslovaci, încep să se îndoiască de alianțele pe cari le-au contractat cu țara noastră

Datoria noastră

In urma inconștienței ce s'a întâmplat din partea celor zece parlamentari francezi la Budapesta, și a protestului energic ce s'a ridicat în presa franceză în contra cetei de excursioniști revizioniști a lui Vallat, d. ***Stelian Popescu,*** *președintele Ligii Antirevizioniste Române, a publicat sub titlul de mai sus în fruntea numărului de Luni al ziarului „Universul" următorul articol-apel:*

Dacă vizita pe care un grup de parlamentari francezi a făcut-o, recent, la Budapesta s'ar fi redus la o simplă excursiune, desigur că ea ar fi trecut neobservată în afară de frontierele Ungariei.

S'a întâmplat însă ceeace nu era greu de prevăzut. Partizanii d-lui Gömbös, împreună cu conducătorii Ligii revizioniste din Budapesta, au organizat cu acel prilej câteva manifestațiuni și demonstrații revizioniste, cu scopul de a impresiona și a câștiga sentimentele oaspeților francezi în favoarea tezei lor.

Nu știu întru cât au reușit și nu pot face decât trista constatare că se găsesc parlamentari francezi, cari să se mai îndoiască de dreptatea cauzei noastre, care a fost definitiv soluționată prin triumful principiului naționalităților, prin triumful libertății și al dreptății.

Acestora însă le-au răspuns cu autoritate doi distinși ziariști francezi, adânc cunoscători ai situației: d-nii Emil Buré, directorul ziarului „l'Ordre", și Albert Mousset primredactor la „Journal des Debats".

Opinia publică franceză va ști să aleagă desigur între cuvintele rostite la Budapesta de acel deputat francez care s'a lăsat impresionat de ipocritele lamentării ungurești și între intervenția energică, patriotică, luminată și sinceră a d-lui Emil Buré, a cărui prietenie neclintită față de România nu numai că nu i-a slăbit nici odată patriotismul lui de francez, dar tocmai în acest patriotism a găsit justificarea sentimentelor lui pentru țara noastră.

Ar fi deci de prisos să insistăm noi asupra „impresiei dureroase" pe care — după cum a spus d. Buré — a produs-o, în statele Micii Înțelegeri, vizita deputaților francezi. Această vizită a fost calificată de distinsul ziarist drept o „deplină ușurință politică", iar de confratele său d. Mouset, drept o „gravă greșală menită să servească propaganda revizionistă".

In această privință sentimentele noastre de prietenie și de încredere față de Franța au căpătat deplină satisfacție, și, după cum, acum câtva timp, n'am confundat opinia publică engleză cu „ușurința" unor parlamentari englezi căzuți și ei în cursa maghiară, tot așa, și cu atât mai puțin acum, nu vom confunda opinia publică franceză — pe care o cunoaștem și care ne cunoaște — cu „ușurința politică" a câtorva deputați francezi.

Dar, acest „scandal dela Budapesta", cum îl califică d. Buré în admirabilul și energicul d-sale articol, ne dă prilejul să facem din nou o constatare: e vorba de indolența oficialității noastre față de propaganda revizionistă din ce în ce mai activă. Noi stăm cu brațele încrucișate. Oficialitatea noastră lasă pe dușmanii unității noastre naționale să strecoare în sufletele naivilor îndoiala asupra justiției pe care se razămă această sfântă unitate. Propaganda revizionistă nu găsește în calea ei nici o împotrivire — sau aproape nici una — din partea propagandei oficiale românești c e datoare să țină trează op publică din țările străine, împiedice răspândirea min nei și să întrebuințeze to mijloacele ce-i stau la în mână spre a distruge int calomnia și otrava revizio mului maghiar.

Ne-am spus de multe ori părerea în această priv Glasul nostru, din neferi a răsunat în pustiu. Guvern noastre au alte preocupări

Dar, dacă oficialitatea n face datoria, să ne-o fa noi, cei din jurul Ligii revizioniste, cu și mai m tragere de inimă, cu și mult hotărâre.

Să ne strângem rândurile ne simțim cot la cot lângă altul și printr'o activ zilnică, atentă și de o inte propagandă, să dăm amic noștri din străinătate, car ca d. Emil Buré și alții — susțin cu atâta căldură și interesare, concursul no obligatoriu și eficace.

Să nu luăm lucrurile în gl Propaganda revizionistă alege mijloacele și nu doa Tari pe dreptul nostru, ho să-l apărăm cu orice sacri să nu tolerăm dușmanilor ștri nici un pas înainte.

De nenumărate ori am tuit pe oficialii noștri să i la rândul lor pe toți acei lamentari din alte țări vor să fie edificați, să viz regiunile peste cari se în privirile lacome ale ungur ca să vadă realitatea. Noi n vem nimic de ascuns și pe vorbe ci pe realitate reazimă unitatea noastră ională.

Dacă n'a făcut această tație oficialitatea, să por scă din inițiativa poporul vitați ai națiunii române s toți acei pe cari îi vom p cu brațele deschise și îi lăsa să cutreere țara și vadă cât de îndrăznețe minciunile ungurești, și că mare este dreptatea noas

Fac un călduros apel la românii să se strângă în rul Ligii antirevizioniste, fel încât prin contribuția ror, să se asigure mijloa spre a face să triumfe vărul în fața reprezen ților opiniei publice str — parlamentari, ziariști, p cești — pe cari îi vom i să ne viziteze.

Fac acest apel cu con gerea că el va avea răs în sufletul românesc.

O demonstrație iredentistă pe grani sătmăreană

La 27 Oct. se va inaugura Matészalka, sat sătmărean în Ungaria, o școală primară eroilor", înființată de combat unui fost regiment din Sătmar vor face la inaugurare man monstrații iredentiste. (Cf. „P Hirlap" dela 1 Oct.)

Prima Societate de Autobuse I. MERA & Co. Arad
Garaj: Str. Col. Paulian No. 10—12. :-: Telefon No. 427.

CURSE DE AUTOBUSE:

Arad-Lipova-Bata-Birchiș-Făget-Lugoj

Plecarea din Arad la 5 dim., sosirea la Lugoj la 9 dim.
Plecarea din Lugoj la orele 16, sosirea la Arad la orele 20.

RADIO ENGLEZ în slujba iredentei maghiare

Am anunţat încă de-acum două ptămâni, că Compania britanică radiodifuziune şi-a trimis la dapesta trei reprezentanţi, ca facă cinci zile dearândul transsiuni „riportericeşti" dela faţa ului despre capitala maghiară. Transmisiunile acestea s'au fă- de Marţi a fost săptămâna nă ieri săptămâna, şi s'au re- t la câte 'n lună şi 'n stele, la culaţia depe străzi, la băile cu uri, la rachiul de piersică po- arizat de prinţul de Wales, ş. a. d. S'au făcut sub formă de log sau trialog al reprezentan- r Companiei britanice de ra- , şi au fost în cea mai mare te de-o naivitate scandaloasă. m ţinea minte că la una dintre nsmisiuni, unul dintre domnii rezentanţi ai radiofoniei en- ze a întrebat: „Cine a fost Ge- acela, de se vorbeşte la Bu- esta atâta de dânsul?" Şi i-a pun un alt trimis al companiei gleze de radio: „E sfântul cre- al ungurilor!" Aşa! Nimic pre faptul c'a fost longobard, a fost aruncat de unguri în năre depe stâncă, pentrucă um- să-i încreştineze.

Dela naivităţi trimişii Compa- englezeşti de radio au trecut a patra şi a cincia zi la ire- tisme. Vineri a fost săptămâna iăcut o transmisiune dela o -zisă tabără, adecă adunare, denţească, începută cu *„Hi- hegy" al iredentei* („Cred unu Dumnezeu, cred în învierea Ungariei", etc.) şi cu un toast pentru Horthy. „Copiii (adecă studenţii) — spune „Budapesti Hirlap" din 28 IX — trimit cu adâncă simţire şi cu glas cătănesc pe undele eterului, în lumea întreagă, marea rugăciune maghiară. Cei doi oaspeţi englezi observă cu emoţie obiceiurile minunate ale începutului taberii şi ***fac cunoscută auditorilor însemnătatea Credeului maghiar".***

Ieri săptămâna, apoi, cei trei trimişi ai lui B. B. C. şi-au luat rămas bun dela unguri cu următoarea transmisie (cf. „Uj Magyarság din 29, IX):

— „Privită superficial — spune trimisa miss Francis Clare — Budapesta e un oraş vesel".

— „Da, — răspunde celălalt. Dar în realitate e tristă, e foarte tristă, e aproape tragică. Sufletul Budapestei nu e în tarafurile de lăutari, nu e în lumina bulevardelor, ci ***în drapelul ce fâlfâie la jumătatea prăjinii lângă statuile celor patru provincii pierdute."*** (E vorba de aşa-zisul „steag cu moaştele patriei" al lui Urmánczy Nándor, în faţa căruia fac de gardă „până la ziua învierii Ungariei" gărzile leventiste.)

Transmisia aceasta de adio s'a sfârşit cu un obicei maghiar beţivănesc: D. Gielgud, director la Compania engleză de radio, şi-a spart paharul cu şampanie azvârlindu-l, „în sănătatea tuturor prietenilor unguri".

um te încetăţeneşte Ungaria

unt la ordinea zilei la noi în- ţenirile. La 1 Octomvrie a ex- t iarăşi un termen de înscri- ulterioară în liste, şi Dumne- ştie câte asemenea termine se vor mai da, pentruca nu va să rămână pe din afară nul dintre haimatloşii ce ne tă Sâmbetele.

u tot aşa procedează Ungaria. şte! Acolo nici înşişi ungurii origine nu capătă cetăţenia cu inţa cu care o dăm noi fie- i adus de vânturi.

tă o nouă dovadă:

imosul canibal Urmánczy dor, cel care a ars de vii pe i dela Beliş, a publicat la ept. crt. în „Pesti Hirlap" un către ministrul de interne, ă încetăţenească pe un oare- Sippl Laios, care voind acum a luni să-şi maghiarizeze ele, s'a pomenit că-i refuzat rucă nu e cetăţean maghiar, e deasupra că descoperindu- cu acest prilej situaţia ne- , a căpătat preaviz ca să pă- ască până în Noemvrie ţara. balul Urmánczy se revoltă cu putinţă asemenea lucru ci când e vorba de un tânăr ia parte la toate mişcările ntiste şi e numai prin jocul rdului cu hârtii iugoslave. Părinţii numitului au fost unguri din Ungaria, cu slujbă în Bosnia şi la 1919 au refuzat să presteze jurământul de credinţă Iugoslaviei. Rămas orfan de tată, Sippl Laios s'a repatriat la 1920 cu mamă-sa în Ungaria, la rude, s'a crescut acolo în spiritul cel mai iredentist, a participat la toate acţiunile iredentiste din oraşul său, şi-acum se pomeneşte ameninţat să fie aruncat peste graniţă.

Vor învăţa oare ai noştri ceva din purtarea aceasta a Ungariei?

Citiţi şi Răspândiţi „Gazeta Antirevizionistă"

Apropiere cu furt de idei

de Alexandru Olteanu

Un intelectual care m'a rugat să-i trec numele sub tăcere, mi-a adresat zilele trecute o scrisoare, prin care analizează cu o incontestabilă pricepere rostul şi argumentele campaniei mele întreprinse 'n contra aventurii de apropiere dela Orade. Mă întreabă: dacă în principiu nu sunt în contra apropierii româno-ungare, ce m'a determinat să desaprob o iniţiativă, care oricât ar fi de primitivă şi orice dedesupturi ar avea, promovează ideea? Într'un pasaj al scrisorii îşi exprimă părerea că deosebirea de vederi în ceeace priveşte mijloacele de realizare, nu ar justifica suficient atitudinea mea dârză faţă de acţiunea Clubului Ziariştilor din Orade.

Această scrisoare mă obligă ca — indiferent de neaptitudinea autorilor mesajului dela Orade — să desvolt motivele ce m'au determinat să pun în discuţie această chestiune delicată, întrucât şi alţii îşi pot pune aceeaşi întrebare.

De zece ani mă ocup de problema ungară. Articolele mele publicate în revistele şi ziarele din ţară dovedesc că nu mă las călăuzit de resentimente sau ură. Ba recenziile revistei „Erdélyi Helikon" dela Cluj mărturisesc că înseşi cercurile literare ungare au recunoscut oficial obiectivitatea mea. Această mărturisire constitue o garanţie că urmăresc în campania mea numai lămurirea opiniei publice şi demascarea unor manevre desfăşurate în umbră, care nu servesc buna înţelegere între cele două popoare.

Toţi ne dăm seamă că relaţiunile româno-ungare sunt extrem de încordate. In anumite momente ne vine chiar a crede că o apropiere româno-ungară face parte din domeniul fanteziei. Motivele sunt cunoscute. Recentele articole ale d-lor Iuliu Szegfü, Ladislau Németh, Desideriu Szabó etc., ni-au arătat că se ştie chiar şi în Ungaria că asupra guvernelor budapestane planează răspunderea pentru înăsprirea acestor relaţiuni. Vinovate sunt agitaţiile revizioniste, despre cari posteritatea va constata că sunt cea mai tragică eroare a politicii contimporane ungare.

Ostilitatea cercurilor budapestane — oricât ar fi de explicabilă ca psihoză — nu se poate calma prin reuniuni accidentale, ci printr'o propagandă temeinică şi durabilă a specialiştilor, a presei şi a literaţilor, făcută în baza unui plan chibzuit.

După părerea mea, în condiţiunile actuale, este o miopie să vorbim de interese particulare româno-ungare, care vizează un „pericol slav". Agresivitatea maghiarimii şi alianţele ei suspecte cu unele elemente ale căror intenţiuni subversive au fost de multe ori denunţate de presa mondială, ne impun o mare rezervă faţă de Budapesta. Dacă destinul Ungariei ar fi depus în mâna d-lor Ludovic Zilahy, Ladislau Németh, Desideriu Szabó sau chiar într'a d-lui Iuliu Szekfü (cu toate că face parte din anturajul contelui Ştefan Bethlen), poate că aş recomanda mai mult curaj. Atâta timp, însă, cât guvernul ungar îşi pune toată speranţa în anarhia internaţională şi nu renunţă la politica de iritare a vecinilor, precauţiunea este unicul scont în contra eşecurilor.

Nu contest că mai cu seamă tineretul din Ungaria manifestă o dispoziţie vădită pentru reluarea relaţiunilor normale cu statele succesorale. Nu exagerez dacă afirm că în Ungaria există chiar un curent în această direcţie. Este însă regretabil că exponenţii acestui curent se recrutează din tabăra „reformiştilor", cari nu au încă o influenţă reală asupra opiniei publice şi trebuesc consideraţi mai mult ca o promisiune, decât ca factori determinanţi. In tot cazul, prezenţa lor în vieaţa publică ungară nu justifică o acţiune generală din partea noastră, care să-i pună pe d-nii Desideriu Kosztolányi, Solt Harsányi şi Mihail Babits alături de d-nii Ludovic Zilahy, Ladislau Németh şi Desideriu Szabó în „campania de apropiere."

Nu trebue să ignorăm faptul că „grupul reformist", care a avut curajul să lanseze ideea împăciurii cu popoarele vecine, n'a vorbit niciodată de interese particulare româno-ungare, ci de colaborarea tuturor popoarelor dunărene. El îşi dă seamă că viitorul este al formaţiunilor mari, şi părerea sa, în linii generale, se apropie de planul cancelariilor europene pentru reorganizarea regională a Bazinului Dunărean. Proiectele — prea vădit tendenţioase — după cari Ungaria ar trebui să rupă unitatea Micii Inţelegeri şi să se apropie de una dintre ţările cari compun această Inţelegere, sunt lansate nu de acest grup, ci de cercurile oficiale şi semioficiale.

Iată motivele pentru cari, în primăvara anului curent, am avertizat pe d. M. G. Samarineanu, directorul revistei „Familia", să se abţină dela agitarea ideii „apropierii româno-ungare", şi în calitate de colaborator al d-sale i-am propus să întreprindem o anchetă despre problema colaborării tuturor popoarelor dunărene. I-am demonstrat că nu este prudent să provocăm prin sfidarea politicii oficiale şi a organizaţiilor semioficiale (ca de pildă: Mica Inţelegere a Presei) suspiciunea aliaţilor noştri, şi să clintim măcar o parte din opinia publică românească în hotărîrea ei de a-şi mobiliza cele mai bune energii în contra revizionismului. Am susţinut aceasta, fiind convins că — în actuala atmosferă turbure — orice abatere dela linia de conduită oficială ar fi o piraterie pe apele hazardului.

Nu am negat şi nu neg nici astăzi că apropierea româno-ungară este necesară. Dar nu ca o acţiune separată, ci ca un corolar al eforturilor oficiale depuse pentru realizarea „pactului dunărean". Tocmai de aceea consider o fatală greşeală că iniţiativa dela Orade a fost luată de „factorii culturali" ai Clubului Ziariştilor şi nu de Casa Naţională sau de alte organizaţiuni similare, care — deşi nu sunt creaţiuni oficiale, — prin natura lor întrinsecă sunt în stare să aprecieze şi să cunoască mai corect interesele permanente ale naţiunii noastre, decât tripourile ungare.

Eu unul aş fi fost mai mulţumit dacă ar fi luat această iniţiativă românii, cari manifestă atâta indiferenţă faţă de „problema dunăreană". Presa austriacă, cehoslovacă, ungară şi jugoslavă ţine de câteva luni în permanenţă la ordinea zilei această problemă importantă, iar presa noastră nu-i acordă nici-o atenţie. Este deci bine ca şi noi să ne spunem cuvântul în timp util. Dar nu ne este permis să facem vr'un pas fără să ţinem cont şi de sensibilitatea aliaţilor noştri.

Evenimentele au justificat rezervele mele. Tăcerea presei române şi ungare arată că acţiunea a ratat. Poporul român, care anul trecut a adunat zeci de mii de suflete să protesteze 'n contra planurilor ce au pus în discuţie drepturile sale istorice şi patrimoniul său naţional, nu aleargă în braţele ungurilor.

Făcând însă abstracţie de aceste argumente cam abstracte, ultimele trei luni ni-au servit şi alte dovezi că felul cum „factorii culturali" ai Clubului Ziariştilor din Orade îşi concep apropierea româno-ungară este incompatibil nu numai cu interesele româneşti, dar şi cu cele ungare. In luna Iunie a. c. am adresat intelectualilor de frunte din Polonia, Cehoslovacia, Austria, România, Jugoslavia, Bulgaria, Grecia şi Turcia următoarele întrebări:

1. Se poate vorbi de o unitate spirituală şi culturală a popoarelor dunărene? Dacă poate fi vorba, prin ce s'a manifestat această unitate în cursul istoriei şi cum se manifestă astăzi?

2. Cari popoare pot fi considerate ca aparţinând acestei unităţi (limitele istorice, geografice, naţionale, religioase şi politice)?

3. Este de dorit şi posibilă o colaborare spirituală şi culturală a popoarelor dunărene?

4. Ce repercusiuni ar avea această colaborare în relaţiunile economice şi politice ale acestor popoare?

5. Prin ce instituţie s'ar putea concretiza iniţiativa unei

(Cotinuare în pag. IV-a)

Procesul asasinatului dela Marsilia

După cum anunţă ziarele parisiene, procesul complicilor identificaţi ai atentatului dela Marsilia se va judeca la Curtea cu juraţi din Aix-en-Provence pela mijlocul lunii viitoare.

Acuzaţii sunt daţi în judecată pentru următoarele:

Kralj, Raici şi Pospişil pentru asociere criminală, pentru ajutor dat la pregătirea asasinării şi pentru întrebuinţare de paşapoarte false; Kvaternik şi Pavelici pentru asociere criminală şi instigaţie la crimă; Percevici pentru instigaţie la crimă.

Apropiere cu furt de idei

(Continuare din pag. III)

astfel de colaborări? (Un acord al Academiilor naționale, universități libere, etc.)

6. Unde ar trebui să aibă sediul această instituție? (Pe teritoriul național al uneia dint e țările interesate sau pe un teritoriul neutru, cum îl are Societatea Națiunilor?)

7. Această instituție ar trebui să funcționeze în mod absolut autonom sau în colaborare cu institutul de cooperație intelectuală al Societății Națiunilor?

8. Cari sunt problemele științifice și culturale specific dunărene pe cari această cooperație ar fi chemată să le studieze și să le rezolve?

Atunci era vorba că răspunsurile primite să fie publicate în „Familia", care — după recomandările presei din capitală — este cel mai indicat organ de presă să se facă interpretul problemelor specific ardelene și să ia inițiativa unei astfel de acțiuni de recunoaștere. D. M. G Samarineanu era de perfect acord cu mine asupra argumentelor de mai sus.

Dar, probabil că „factorilor culturali" ai Clubului Ziariștilor nu li-a convenit apropierea sub această formă rațională și loială de aceea s'au grăbit să învite pe unii intelectuali din Ungaria să nu-mi răspundă, deoarece ancheta mea „nu inspiră încredere", ci mai bine să se întrunească la 10 Octomvrie a. c. la un pahar de șampanie la Clubul Ziariștilor din Orade. Au profitat de faptul că d. Ludovic Zilahy a publicat chestionarul — fără aprobarea mea — în „Pesti Napló" din 21 Iulie a. c., mi-au furat ideea, au schimonosit-o conform gustului lor, și — după cum citesc în „Zorile" din 26 Septemvrie a. c. — au adresat literaților români și unguri următorul chestionar:

1. Credeți posibilă o colaborare culturală româno-ungară?

2. Dacă da, cum vedeți D-voastră această colaborare? Ce eforturi trebue și într'o parte și în cealaltă?

3. Cultura ambelor popoare poate forma piedestal suficient pentru ridicarea marelului monument al înțelegerii?

4. Poate contracara scriitorul cu scrisul său acțiunea de desbinare pe care, conștient sau inconștient o desfășoară politicianul?

5. Ce credeți despre curentul de apropiere pornit la Orade.

Punctul 4 din acest chestionar spulberă nedumerirea tuturor acelora, cari eventual nu au sesizat rostul campaniei mele. Le demonstrează că „factorii culturali" ai Clubului Ziariștilor din Orade — sub pretextul că politica trebue să fie înlăturată din campania de apropiere — preconizează o acțiune care să „contracareze" politica oficială, iar eu — deși optez pentru înfrățirea intelectualilor independenți, cari nu angajează răspunderea oficială — susțin că trebue să urmăm linia de conduită oficială.

D-lor gândesc: Orice acțiune, care micșorează cât de puțin solidaritatea statelor succesoare, micșorează și forța de rezistență a frontului antirevizionist, deci este binevenită din punctul de vedere al intereselor ungare. Iar eu le răspund public: Nu-mi pot imagina o apropiere româno-ungară decât prin spiritualizarea granițelor. Reconcilierea popoarelor dunărene duce prin Mica Ințelegere și prin pactul dunărean la Societatea Națiunilor.

Las la latitudinea cetitorilor să aprecieze această mică deosebire de nuanță.

Alexandru Olteanu

Răvașe

(Continuare din pag. I-a)

Șugar se plângea îndurerat prin „Gazeta de Vest" că nu mai vine făgăduita lege a schimbării din oficiu a numelor străine ale românilor, și-și spunea revolta și rușinea că trebue să citească sau s'audă că cutare Șugar omonim cu el dar de neam maghiar sau evreiesc, a făcut excrocheria cutare, pungășia cutare.

E 'ntradevăr revoltătoare nepăsarea față de acești bieți români, și cu atât mai ales cu cât li s'a făgăduit nu odată că se va aduce „în cea dintâi sesiune parlamentară" legea binefăcătoare care să le dea putință să revină fără cheltuieli de mii și mii de lei la numele părinților și moșilor lor.

Falsul tricentenar al Universității din Budapesta

Universitatea înființată acum 158 de ani a Budapestei și-a sărbătorit în zilele din urmă ale lunii trecute tricentenarul (adecă, ca să înțeleagă toți: trei sute de ani de existență). Pretinde adecă că e continuare directă a universității din Tirnavia, din Slovacia apuseană, pe care a înființat-o acum 300 de ani mitropolitul primat Pazman, și a fost școală latină, cu profesori și cu studenți în cea mai mare parte slovaci.

Din pricina acestei falsificări nicio Universitate din Cehoslovacia, din România și din Iugoslavia nu și-a trimis reprezentanți la frauduloasa comemorare. Cei dela Budapesta au suplinit însă cu vârf această abținere. Au adunat la serbare reprezentanți de peste mări și țări ai Universităților străine, și au decernat la o mulțime de străini titlul de doctori honoris causa.

Fiindcă s'au urmărit prin doctoratele acestea captări de somități străine pentru acțiunea revizionistă, e bine să se știe și la noi lista acestor doctori de onoare ai universității „tricentenare", pentruca să știm ce-avem de făcut.

Iată lista străinilor cărora li s'a dat la Budapesta cu prilejul acesta doctoratul de onoare:

Artur Vermeersch, S. I., prof. la Universitatea Gregoriană din Roma.

Martin Grabmann, prelat papal, prof. la Univ. din München.

Lagrange Garrigout, O. P., prof. la Univ. Angelicum din Roma.

T. Innitzer, cardinal, mitropolitul primat al Austriei.

Wilhelm Schmidt, S. V. D., prof. la Univ. din Viena.

Germain Marin, O. S. B., patrolog belgian.

Aug. Gemelli, O. F. M., rector al Univ. Sacre-Coeur din Milano.

Dionizie Anzilotti, prof. la Univ. din Roma, fost președ. al Curții Internaționale de justiție.

Albert Lapradelle, prof. de drept internaț. la Univ. din Paris, membru extern al Acad. Mag.

Charles Dupuis, vicepreș. al Acad. Franceze.

Rudolf Stammler, fost prof. al Univ. din Berlin, membru extern al Acad. Mag.

Edwin Borchardo, prof. la Univ. Yale din America.

Manley O. Hudson, prof. la Univ. Harward din America, membru al Curții internaț. din Haga.

Ludovic Aschoff, prof. de chirurgie la Univ. Breisgau Freiburg.

Baron Anton Eiselberg, prof. de chirurgie, Viena.

Sir Charles Scherrington, prof. Oxford.

Aug. Krogh, prof. Univ. Copenhaga.

Ross Granville Harrison, prof. la Univ. Yale, America.

Sir. Fred. Hopkins Gowland, prof. Univ. Cambridge.

Gustav Roussy, prof. med. la Univ. Paris.

Paul Niggli, prof. Univ. Zürich.

Alfons Dopsch, prof. Univ. Viena.

Eduard Spranger, prof. univ. Berlin.

Jerome Tharaud, scriitor francez.

Ioan Dabrowski, prof. Univ. Cracovia, membru extern al Acad. Mag.

Gheorghe Hatzidakis, fost prof. Univ. Atena, membru extern al Acad. Mag.

Aduino Colasanti, prof. Univ. Roma, fost ministru.

Fernande Baldenssperger, prof. la Sorbona.

Artur Kannisto, prof. Univ. Helsinki, membru coresp. al Acad. Mag.

Adevăruri cari do[...]

Am arătat în numărul nostru trecut, că la congresul ținut deunăzi la Budapesta al partidului social-democrat din Ungaria, la care delegații ce au participat din România nu și-au socotit de datorie să pună prin vr'un cuvânt la punct pe cei ce-au încercat să transforme un asemenea congres în adunare revizionistă, președintele Senatului cehoslovac, d. Soukup, a spus câteva lucruri despre țara sa, cari au fost o meritată lecție pentru cei ce încercau să angajeze socialismul la uneltirile revizioniste.

Presa budapestană, precum am arătat în numărul trecut, a țipat din toți bojocii în contra cuvântării al-lui Soukup și 'n contra socialiștilor maghiari cari l-au aplaudat.

Și nu e deloc de mirare. Inchipuiți-vă îndrăzneală, să arați la Budapesta, în țara tuturor subjugărilor, în țara latifundiilor de zeci și sute de mii de iugăre, ceea ce spune „Uj Magyarság" prin articolul de fond dela 18 Sept. că a arătat președintele Senatului cehoslovac:

„La noi, — a spus d. Soukup — poate chiar și cel mai [...] muncitor s'ajungă primar, [...] ieși din el ministru, președinte [...] republică, dupăcum Thomas Masaryk, bărbatul de stat cu renu[me] mondial, este și el fiul unui s[im]plu muncitor. (Aplauze furtunoa[se] strigăte: "Trăiască".) In Cehos[lo]vacia guvernul a împărțit po[po]rului printr'o radicală reformă a[g]rară latifundiile confiscate de s[tat]. Acolo unde odinioară domne[au] 2900 de latifundiari, și-au găs[it] existență nouă și o vieață no[uă] 630 mii de țărani. In democra[ția] cehoslovacă minoritățile naționa[le] sunt reprezentate peste tot în [vi]eața publică în proporție cu [vo]turile ce le capătă. In orașele [de] limbă maghiară se află 'n sc[au]nele de primari muncitori [ma]ghiari."

Lucrurii de-acestea și altele [ca] acestea a putut să spună la c[on]gres dnul Soukup — exclamă [in]dignată gazeta bupapestană.

Da, e 'ntradevăr mare lucru [să] spui asemenea lucru în capi[tala] țării latifundiilor, la un cong[res] care era destinat să pună [so]cial-democrația în slujba revi[zio]nismului.

Ca să facă agitație..

In orașul Philadelphia din Statele Unite, după cum arătăm în articolul „6 Octomvrie" din pagina I-a, se ține azi o adunare ungurească revizionistă, sortită să dea impuls acțiunii ce-a 'nceput-o 'n primăvară în America iredenta ungurească pentru adunarea unui milion de iscălituri pe un memoriu prin care se va cere Ligii Națiunilor revizuirea tratatului de pace dela Trianon.

Faimosul canibal Urmánczy Nándor, cel care a ars de vii pe Moții dela Beliș, a scris despre acțiunea aceasta un articol în „Pesti Hirlap" din 5. IX crt., în care 'ncearcă să-și mintă cetitorii că ar fi în America și slovaci cari ar adera la acțiunea iredentei maghiare, fiindcă un anume Soták András din Chicago, slovac ci-că, din satul Sacsa din Ungaria, unde s'a repatriat 'nainte de emigrarea în America din republica cehoslovacă, a trimis unei gazete ungurești din America o scrisoare de aderare, cu [...] dălmi la adresa Cehoslovaciei.

La Budapesta poate se gă[sesc] cetitori cari să-i creadă canib[a]lui asemenea minciună.

Noi vom reținea din artic[ol] său altceva. Ceea ce spune [des]pre soartea memoriului rev[izio]nist cu cele un milion de is[că]lituri.

Spune că memoriul nu va [a]vea nicio urmare practică. [Liga] Națiunilor nu va putea face [ni]mic cu el în interesul Ungariei. [Nu] va putea da nici măcar în s[tu]diul unei comisii. Ungaria are [ne]voie de el ***„ca să facă a[gi]tație".***

Așa. Scris negru pe alb.

Un gravor dintr'un orășel [din] Irlanda a făcut primăriei o[ra]șului său un dar ciudat din c[ale] afară: un ban de un șiling, [pe] o față a căruia a gravat o [...] șapte sute de cuvinte. A lucra[t] treaba asta în toate orele sale [li]bere din doi ani de zile.

O nouă lovitură a lui Gömbös

Publicația clujeană „Erdélyi Kurir" anunță în n-rul depe Oct. crt. că generalul Gömbös plănuește o nouă lovitură.

Dupăce s'a făcut peste noapte, în vreme de pace, din căpitan în retragere general și-apoi feld-mareșal, plănuește să se facă în sesiunea parlamentară din toamna aceasta vice-regent. Sunt adecă temeri că Horthy n'o va mai duce mult, din pricină că e bolnav de stomac, și i se pregătește succesiunea depe acuma, pentru preîntâmpinarea unei restaurații habsburgice: i se va da succesor arhiducele Albrecht, candidatul la tron al hortiștilor, iar lui Gömbös, care va păstra și președenția consiliului, i [se] va da vice-regența.

S'ar pregăti, cu alte c[u]vinte, o imitare a lui Hitler, care e 'n aceeași persoană șef al statului [și] președinte de consiliu.

De altfel e știut că Gömbös pretinde încă de [la] 'nscăunarea sa de-acu[m] trei ani să i se zică „[Ve]zér", adecă „Führer".

După vizita lui Gömbös la Hitler

S'a pus la cale o alianță militară germano-maghiaro-polonă. — Germania furnizează ungurilor arme și avioane. — Baze aieriene nemțești în Ungaria —

Vizita neașteptată făcută în Germania de prim-ministrul ungur Gömbös, de șeful statului major polonez Fabrițius, de președintele comisiei externe a parlamentului polonez Radzivil și de ministrul de externe al Poloniei Beck, care s'a oprit așa numit la Berlin în drumul de la Genexa spre casă, a făcut sensație în toate țările Europei, fiind că oaspeții maghiari și polonezi ai Germaniei s'au întâlnit la Berlin și la vânătoarea dela Rominten a generalului Göring numai cu persoane germane militare. Generalul Gömbös a tratat cu un singur civil la Berlin: cu Schacht, dar și acolo tratative, dupăcum au anunțat dela Londra agențiile telegrafice, au privit chestiuni militare, și încă foarte importante. S'a tratat cu Schacht un schimb de mărfuri între Ungaria și Germania: Ungaria să dea Germaniei materii prime, iar Germania să dea Ungariei arme, muniții, avioane și tunuri.

Un alt lucru ce s'a tratat la Berlin a fost crearea de baze aviatice în Ungaria pe seama Germaniei. In scopul acesta, în timp ce Gömbös trata la Berlin, ministrul german al aierului Milch inspecta aierodromurile din Ungaria, unde venise dela aierodromurile din Polonia. Vizita aceasta a provocat în presa apuseană o mare alarmă în legătură cu rezultatele de până aci ale pregătirilor aieriene de război ale ungurilor, mascate cu așa-zise sporturi aeriene.

Presa londoneză a destăinuit că s'a încheiat la Berlin o alianță germano-polono-maghiară, în care se caută să se atragă și Austria. Hitler a făcut Austriei propunerea să încheie cu Germania o pacte pe cinci ani, în schimbul căruia se va desființa legiunea de refugiați hitleriști refugiați în Germania, și se va pune capăt activității celor hitleriste din Austria.

Este de notat că Bulgaria a ținut să nu lipsească nici ea din acest concert al revanșei. „Budapesti Hirlap" a publicat o știre din Varșovia care 'n presa noastră a fost înregistrată: și anume că s'a hotărît ieri săptămâna la Varșovia o escadrilă aviatică bulgărească, în frunte cu comandantul aviației așa-zise civile a Bulgariei.

Socotelile bulgărești s'au stricat însă 'nainte de vreme. Un mare complot ce s'a 'ncercat tocmai în aceste zile în contra guvernului bulgar, a făcut pe cei dela Sofia să nu se mai gândească de-ocamdată decât la chestiile interne.

Se întroduce în Ungaria serviciul militar obligatoriu

Ziarul „Vecer" din Praga a publicat în urma vizitei la Berlin a generalului Gömbös o știre deosebit de gravă: că Ungaria s'a hotărît să imite exemplul de astă primăvară al Germaniei introducând serviciul militar obligatoriu. S'a luat jurământul recruților, li s'a ordonat să se prezinte sub arme la 1 Oct., dar în ultimul moment a trebuit amânată încorporarea pe 1 Ianuarie 1936.

—

Ungurii la Mediaș sub stăpânirea românească

Ni se semnalează un articol ce-l trecuserăm cu vederea, apărut în gazeta orădană „Erdélyi Lapok" la 8 Sept. crt., cu privire la progresele uriașe ce le-a făcut la Mediaș ungurimea sub stăpânirea românească.

Iată arătările semnificative ale interesantului articol:

Până la 1918, vreme de 815 ani, administrația Mediașului a fost exclusiv săsească, și ca limbă și ca personal. Limba maghiară a fost o noțiune necunoscută în administrația comunei.

Astăzi, sub stăpânirea românească, ungurii au la Mediaș trei reprezentanți în conducerea comunei: vicepreședintele și doi consilieri, toți trei din partidul maghiar; au o gazetă maghiară săptămânală, „Mediași Lapok", au o așa-zisă „Casă Maghiară", cumpărată dela olaltă de toate organizațiile sociale ungurești din Mediaș, au un „Cerc civil unguresc", o „Casină ungurească", o Societate corală ungurească, o societate de ajutorare mutuală, o școală și-o casă parohială protestantă nouă, o societate de artiști diletanți, și sunt organizați după sistemul săsesc al vecinătății.

Populația orașului s'a repartizat astfel pe naționalități dela 1850 încoace:

Anul	Sași	Români	Maghiari
1850	2959	1817	264
1880	3470	1909	717
1900	3826	2310	1309
1910	3910	2729	1694

Astăzi procentul ungurilor e de 30 la sută.

Sub masca unui congres catolic

La Budapesta s'a ținut săptămâna aceasta un congres catolic, al așa-zisei Actio Catolica, la care s'a vorbit despre protecția copilului, despre primejdia depopulării, despre divorțuri și în general despre apărarea familiei.

Oratorii au făcut propagandă revizionistă, fără nicio jenă de nunțiul papal și de ceilalți străini pe cari i-au învitat la adunare.

Dupăce înainte de el vorbise nunțiul papal, arhiducele Iosif a spus cuvintele acestea: „Să fie copilul maghiar soldat credincios, cu suflet eroic, al lui Cristos și-al patriei maghiare; iar națiunea să poarte de grijă copilului, tezaurului ei celui mai scump, să-l ducă în marea familie a bisericii lui Cristos, și să creieze dimpreună cu biserica acea sfântă unitate propovăduită de Cristos (sic!), în care fiecare ungur va lucra ca frate adevărat pentru un scop sfânt: pentru fericita Ungarie ștefaniană, pentru legala regalitate ștefaniană."

Tot astfel vestitul pater Bangha a vorbit despre Trianon, care nu i-a lăsat Ungariei decât copiii. (Cf. „Uj Magyarság", 1. X).

Atmosfera iredentistă a congresului a molipsit până și lumea comercială. In ziarele budapestane dela 29 Sept. și din zilele următoare, firma de alimente pentru copii Ovomaltine, despre care nu știam până acum că-i firmă iredentistă, și-a ilustrat reclama ce o face Ovomaltinei cu emblema Ungariei-Mari, având deasupra un copil.

Un conte care fură cauțiunea bucătăresei

Tribunalul din Budapesta — precum anunță în numărul dela 1 Octomv. crt. ziarul „Pesti Hirlap" — a condamnat la două luni închisoare pe contele Paul Nyáry, pentrucă a excrocat pe o bucătăreasă, pe Susana Nagy, luându-i o cauțiune de 100 de pengö ca s'o angajeze la o pensiune ce spunea că vrea să o înființeze, și nedându-i apoi nici slujbă nici banii 'napoi.

AIT COMANDANT cu nume românesc al răscoalei lui Kossuth

In suplimentul intitulat „Nume uitate" al lui „Magyarság" din 15 Sept. s'au publicat o seamă de amintiri despre un căpitan din răscoala lui Kossuth, despre care nu știm să se mai fi vorbit: despre Martin Koszta

Cu privire la originea și la vieața lui de dinainte de 1849 nu ni se spune nimic. In schimb ni se dau următoarele amănunte despre vieața peripețioasă ce a avut-o în urma înfrângerii dela Șiria a koșutismului:

Koszta (Costa) a ajuns în America, în serviciul unei mari întreprinderi, și făcea parale frumoase. Intreprinderea l-a trimis după un timp cu o misiune în Turcia, unde prinzându-i de veste spionii Austriei (fiindcă era condamnat de austrieci în lipsă ca toți koșutiștii emigrați), l-au atras în cursă, ca să facă cu ei o plimbare pe mare, și l-au dus prizonier pe vaporul austro-ungar „Huszár". Pățania aceasta a ajuns nu se știe cum la urechile lui Ingrahan Duncan, comandantul vasului american „St. Louis" care staționa în portul Smirna, și acesta l-a salvat amenințând vaporul austro-ungar că-l scufundă cu tunurile.

In urma pățaniei acesteia Koszta a ajuns așa de vestit în America, încât s'a dat acolo numele său unui sat, iar o americană bogată din Nicaragua, îndrăgostită de portretul lui din gazete, a început să-i scrie și apoi l-a luat de bărbat.

Ce fel de nume e numele Tisa

Semioficiosul guvernului maghiar, „Budapesti Hirlap", se indignează grozav în numărul din 19 Sept. crt. că autoritățile școlare din județul Aradului ar fi declarat românească odrasla unei familii ce se chiamă Tisa.

N'avem cunoștință despre un asemenea caz, iar gazeta budapestană se ferește să dea amănunte.

In orice caz numai la Budapesta se poate indigna cineva pentru asemenea „bravură" (așa îi zice „Budapesti Hirlap"). Acolo numele Tisa al satului arădan din ținutul Hălmagiului, care implică că putem avea acest nume și ca nume de familie, e negreșit unguresc, dupăcum și apa Tisa tot ungurească trebue să fie, deși nu și-a căpătat numele în pustă, ci a venit acolo cu el dintr'un ținut românesc.

„Budapesti Hirlap" se indignează atât de grozav din pricină că s'ar putea ajunge cu analiza până la originile familiei contelui Tisza

Apoi, să nu se hazardeze prea tare. Fiindcă există scris undeva, într'o publicație budapestană de acum vreo 30 de ani (ni-a comunicat-o cândva d. dr. Lascu Dumitru), că familia contelui Tisza nu e tocmai atât de ungurească dela origine (și n'are origini atât de vechi ca să nu-i poată fi urmărite), precât e românească.

Alegeri anulate în Ungaria

In Ungaria e acum la ordinea zilei judecarea alegerilor contestate. Face mare senzație că justiția a anulat alegerile din Dobrițin și cele din circumscripția de miazăzi a Budapestei. Sunt astfel libere până acum o duzină de mandate, pentru cari se va da o luptă cumplită, ținând seamă de încordarea uriașă ce domnește de mai bine de o lună între partidele de opoziție și între guvern.

Rugăm pe onorații restanțieri să nu uite a-și face datoria față de „Gazeta Antirevizionistă", achitându-și modestul abonament.

fiecare Sâmbătă apare

Radio Universul

Revistă pentru popularizarea științei radiofoniei

Descrieri de aparate noi în fiecare număr, însoțite de fotografii și schițe explicative

Prețul 5 lei ex.

Din lume şi din ţară

In Statele-Unite ale Americii s'a întâmplat un caz şi mai senzaţional decât al fetei din insulele Canare despre care am arătat deunăzi că a dormit un an întreg. O fată cu numele Patricia Maguira, a căzut la 25 Febr. 1932 într'un somn letargic, şi s'a deşteptat abia săptămâna trecută.

*

După statistica publicată acum de ministerul japonez de externe, numărul japonezilor din străinătate este următorul: In Manciuria 243.000 (înainte de incidentul dela Mukden 112, 735), în Brazilia 173.500, în Haway 150.832, în Statele Unite 146.708, în China 56.049, în Peru 21.127, în Canada 21.062, în insulele Filipine 20.558, în Anglia 1243, în Franţa 513, în Germania 530, în Belgia 56, în Olanda 28, în Polonia 19, în Elveţia 70, în Italia 60, în Sovietia europeană 79, în cea asiatică 2492, în Siam 389, în India şi Ceylon 1416. Precum se vede, în Abisinia n'ar fi niciunul. Greu de crezut.

*

Un conte d'Erta a găsit un mijloc nostim ca să-şi facă rost de bani dela americance bogate: le lua 'n căsătorie, ca să le deie titlul de contese, şi apoi imediat dădea divorţ. Zilele trecute i s'a judecat la Boston, în America, al 12-lea divorţ, şi fiindcă s'a constatat că e nebun (?), s'a luat prin sentinţă tuturor celor 12 foste soţii ale sale titlul de contese.

*

In Ungaria, în satul Csonkahegyhát de peste Dunăre, a fost arestată o femeie în vârstă de 70 de ani, care avea plăcerea să dea foc la casele şi la şurile din sat. Pusese pân'acum foc la 30 de case.

*

Intre hârtiile muzeului rusesc din Cargopol s'a descoperit un document de mare preţ, scris la 1492 de Cristofor Columb, descoperitorul Americii. E un jurnal de amintiri din călătoria care i-a prilejuit lui Columb descoperirea lumii nouă.

*

Ministerul japonez de externe a pus în vedere diplomaţilor săi că îi va concedia imediat dacă se 'nsoară cu femei străine, deoarece aceste căsătorii sunt dăunătoare intereselor politicii externe a Japoniei.

*

In America, precum se ştie, sergenţii de stradă au fiecare posturi de radio cu undă scurtă, ca să dea la poliţia centrală de ştire dacă se întâmplă undeva ceva. Fiindcă multe dintre automobilele cetăţenilor au posturi de recepţie, şi fiindcă s'a întâmplat că adeseori automobilele cari au receptat ştirile despre câte o spargere sau despre celelalte întâmplări semnalate de sergenţi au dat năvală la locul cu pricina şi au făcut imposibil accesul poliţiei, s'a introdus acum pe seama posturilor de radio poliţieneşti un limbaj secret, ca automobiliştii să nu înţeleagă.

*

Un excroc a oferit deunăzi unui muzeu din Mexic un meteorit, care ar fi căzut din ceri pe moşia sa. Muzeul i-a dat pe el 15 mii de dolari, şi abia dupăce vânzătorul a dispărut fără urmă, a constatat că a fost păcălit, fiindcă i s'a vândut un meteorit fals, fabricat de ingeniosul excroc dintr'un amestec de aramă şi de fier.

*

In Italia a fost arestat pentrucă a fost prins călătorind clandestin, fără bilet şi fără niciun fel de acte, un rus cu numele Ivan Naumovici, care a străbătut până acuma în chipul acesta, cu trenul sau cu vaporul, 24 de ţări.

*

Datele depe luna Mai 1935 ale „Buletinului demografic al României" arată că am avut în ţară în această lună cea mai scăzută natalitate.

Naşterile cele mai multe au fost în Moldova (37.2 la mia de locuitori), iar cele mai puţine, ca întotdeauna, în Bănat (16.7 la mie). Mortalitatea cea mai mare a fost în Basarabia (21.7 la mie), iar cea mai mică în Bucovina (16.8 la mie).

Populaţia ţării a fost în luna Mai de 18,791.637 suflete.

*

In Japonia s'a dat sentinţă definitivă în procesul ce dăinuia de şapte ani al unor mari demnitari acuzaţi de luare de mită. Fostul ministru de comunicaţii Ogava a fost condamnat la doi ani închisoare şi 190.000 de yeni despăgubire, fostul preşedinte al comisiei decoraţiilor Amsaka a fost condamnat la 2 ani închisoare şi 142.000 de yeni despăgubire, iar fostul preşedinte de cameră de comerţ Fujita la 2 luni închisoare.

*

Intre Londra şi New-Castle se vor introduce, după cum se ştie, trenuri exprese fără oprire, cari vor fi cele mai rapide din toată Europa. Locomotivele cu curent electric ale acestor trenuri au fost puse acum la încercare, şi au făcut 176 km. pe oră.

*

S'a aflat copilul în care s'a reîncarnat Dalai-Lama, capul religiei tibetane şi chineze.

Fostul Dalai-Lama, dupăcum se ştie, a murit acum doi ani. Credinţa tibetanilor este că până când Dalai-Lama (popa popilor) nu va fi ajuns să transforme lumea şi să se unească cu Dumnezeu, se reîntrupează într'un copil dintre cei născuţi în Tibet în clipita morţii sale. Preoţii din Tibet se apucă deci şi ştiricesc ce copii s'au născut în clipa când Dalai-Lama a închis ochii, şi apoi fac alegerea astfel, că se adună lângă lacul sfânt de lângă Lhassa, capitala Tibetului, care e format din apa a şapte râuri sfinte, şi se tot uită în apă până li se arată localitatea şi casa unde s'a născut copilul în care s'a întrupat Dalai-Lama. In clipa când a murit în anul 1933 Dalai-Lama, s'au născut în Tibet 300 de copii, dintre cari s'au ales după meditaţie de doi ani împliniţi 20 de inşi, şi apoi s'a făcut dintre ei zilele trecute alegerea în chipul arătat. S'a arătat în apă sfatului lamelor chipul unui copil din Chun-Kor-Gyal, care a fost astfel decretat reîntrupare a mortului Dalai-Lama, şi proclamat preot suprem al bisericii tibetane şi chineze.

*

Incă o revenire la burghezie în ţara sovietelor, după desfiinţarea din săptămâna trecută a egalităţii din armată, prin reîntroducerea rangurilor, şi după desfiinţarea anulării unilaterale a căsătoriilor:

Autorităţile sovietice au lăsat liberă vânzarea pâinii, a peştelui, a cărnii, a zahărului, a unturii, a cartofilor, desfiinţând la 1 Oct. cartela, legitimaţia cu care se puteau căpăta aceste alimente. Totodată pâinea, făina, macaroanele, orezul, tărâţele au fost ieftinite cu câteva copeici la kilogram.

*

La Melbourne, în Australia, s'a ţinut deunăzi un congres biologic. S'a arătat la congres că populaţia Angliei, Americii şi Statelor-Unite a ajuns numericeşte la punctul culminant, şi de-aci 'nainte va descreşte, în vreme ce populaţia japoneză, care a ajuns să numere 100 de milioane de oameni, va continua să crească, iar peste 30 de ani va fi de 113 milioane, aşa că presiunea ei asupra coastelor pacificului şi asupra Australiei va fi din ce în ce mai mare.

*

Negustorii de cereale din Olanda au descoperit o nouă sperietoare de şoareci, ca să-şi apere magaziile în contra acestor rozătoare: au pus în magazii gramofoane, şi s'a dovedit că şoarecii se sperie de ele şi-şi iau catrafusele.

*

Cercurile medicale din America sunt preocupate de un caz cum nu s'a mai pomenit, al unui artist din Los Angeles, John Lindner, în vârstă de 49 de ani, care s'a pomenit într'o cumplită zi că se transformă în maimuţă: întâi a început să i se contracteze şira spinării, apoi să îi crească tare părul, capul şi unghiile, să i se îndoaie picioarele, să-i dispară gâtul, să-i crească coastele din faţă lărgindu-se, încât cele mai de jos îi ating genunchii, şi să i se subţieze degetele. Capul a ajuns să-i fie de trei ori mai mare ca 'nainte, şi şi-l ţine pe piept. Şira spinării i s'a contractat aşa de mult, încât i s'a redus la jumătate. Intreaga sa înfăţişare e o 'nfăţişare de monstru ce aduce a maimuţă. Medicii sunt incapabili de a-i da vr'un ajutor, şi se mărginesc să-l ţină sub supraveghiere în interes ştiinţific.

*

Cascada Niagara şi-a schimbat înfăţişarea, din pricină că s'a rupt din peretele ei dinspre Statele-Unite o stâncă de 500 de tone.

*

Un medic elveţian, Henry Spaethinger, a descoperit un ser care imunizează corpul omenesc în contra tuberculozei.

*

La clinica Uuiversităţii din Chicago se fac experienţe pentru conservarea sângelui în fiole, ca să-l aibă în tot momentul la dispoziţie în vederea transfuziilor. Deocamdată se ia ca să se conserve sânge de câine. Se vor face apoi experienţe cu sânge de om.

*

Pastorul danez T. Philipsen din Gram a vizitat acum câţiva ani Egiptul şi a dus de-acolo două spice de grâu găsite în mormântul lui Tutenkamon.

Pastorul a sămânat grâul acesta, copt acum 5000 ani, în grădina sa, şi a recoltat în primul an 11 spice. In al doilea an a recoltat 1382 spice şi tot astfel, din an în an mai mult, a obţinut anul acesta o recoltă de 20 tone de grâu. Timp de 5000 ani, sămânţa de grâu egiptean şi-a păstrat de minune vitalitatea.

*

Se anunţă din Londra că nişte vânători papuaşi (din insulele Australiei) au vânat un şarpe uriaş dintr'o speţă necunoscută, cu doi colţi lungi cât ai unui elefant. Şarpele raritate a fost luat în primire de muzeul din Sidney.

*

La expoziţia farmaceutică ce s'a deschis deunăzi la Londra s'au expus câteva lucruri interesante: un praf somnifer, care nu se ia pe gură sau pe nas ci se pune în baie, nişte ciorapi radioactivi pentru reumatici, un praf de dinţi cu iz de coacteil, care e totodată şi provocător de poftă de mâncare, conserve de legume sub formă de pilule, ruj de buze care nu se şterge după oricâte săruturi, ş. a. asemenea ciudăţenii.

*

S'a stabilit că producţia de mătase naturală din lumea întreagă a scăzut în ultimii doi ani dela 54.600 de tone la 46.000 de tone, iar a mătăsii artificiale s'a sporit în schimb dela 240.000 de tone la 337 mii 500 de tone.

*

Lângă oraşul Ahrweiler din Germania sunt două tuneluri, cari de când s'au mutat liniile de cale ferată în altă parte, au rămas neîntrebuinţate. Primăria oraşului s'a gândit acum s dea o întrebuinţare cedând şomerilor ca să facă din ele piniere de ciuperci.

*

Marii capitalişti europ au exportat în ultimele săptămâni în America în valoare de 220 de milioane de dolari, de frică războiului Italiei cu Abisinia.

*

In satul Pilis din Ungaria calfă de frizer şi-a împuşcat guţa, fiindcă părinţii fetei re să i-o dea de nevastă, apoi voit să-şi tragă şi lui un gl în piept, dar revolverul n'a foc. Desnădăjduit, a luat re un cuţit de bucătărie şi s'a junghiat, dar cuţitul s'a între coaste. A luat atunci bardă, şi şi-a bătut cu ea cu în piept până când şi-a dat d

*

O broască ţestoasă de metri de lungă şi de chintale de grea, dintr'o lea cari trăiesc în apele pice, s'a rătăcit până portul Napoli, în Italia, u a fost prinsă de nişte scari.

*

La Roma se fac mari preg pentru apărarea Vaticanului contra atacurilor aieriene. Se crează acum la săparea unei lerii suterane, adâncă la un de 50 de metri, sub grăd cari acopăr muntele Vatican Galeria aceasta va servi nu mai ca adăpost pentru oam ci şi pentru operele de artă.

De altfel eventualitatea bombardament aerian im unele probleme. Se pune în barea dacă în cazul unui aerian deasupra oraşului statul neutru al Vaticanului rămânea sau nu cu luminile prinse. In primul caz, acest luminos va îngădui avioan inamice să repereze topog Romei. In caz contrar, Vatic s'ar expune să fie bombarda

Tot astfel se pune şi ches nea juridică a catacombelor. tacombele ar putea servi pop ţiei romane ca adăpost ef în caz de bombardament. In formitate însă cu tratatul Lateran, ele aparţin Vaticanu cu alte cuvinte nu fac parte teritoriul Italiei.

In cazul când trupele ital s'ar refugia în catacombe, ele afla în mod teoretic pe un toriu neutru şi prin urmare trebui să fie dezarmate.

*

La un proces din Madrid petrecut zilele trecute un neobişnuit. Un avocat apăr un socialist care era înv de port de armă fără autoriz şi între alte scuze a adus şi-a sta, că arma clientului său e mult o sperietoare, deoarece veche ce e nu mai ia foc. dovadă, domnule preşedinte spus apoi avocatul — luaţi pul delict şi trageţi spre m ca să vedeţi că aşa e!" Pre dintele a luat revolverul, dar încrezător în vorbele avocat a ţintit spre tavan. Arma a foc, avocatul s'a ascuns sub mânt de ruşine, iar acuzatul luat pedeapsa respectivă.

e caută iar un succesor piscopului Majláth

ştie că episcopul catolic th din Alba-Iulia, cel vestit me şi în ţară pentru ireden- ce l-a introdus în biserica ară din Ardeal, umblă de vreme să-şi aducă un suc- încă până e 'n vieaţă, pen- nu cumva după moartea ajungă episcopia pe mâna care n'ar continua tradiţia ntistă creată de el.

anii trecuţ episcopul Maj- se zbătea s'aducă la Alba- episcop cum jure successio- e prelatul papal Iosif Hir- parohul catolic al Clujului, unul care dăduse destule i că e printre cei mai în- ii duşmani ai valahilor. Hir- şi-a păpat însă vlădicia cu mutul făcut pe seama paro- din Cluj în Olanda, pe care ncat într'un chip aşa de alos, de a răsculat în con- tra sa toată parohia clujeană. Episcopul Majláth umblă deci de vreo doi ani după un alt candidat, şi şi l-ar fi găsit, fiindcă sunt destule vipere în biserica sa, dar îl împiedecă guvernul ca să-şi traducă planul în fapt.

Publicaţia clujeană „Erdélyi Kurir" anunţă acum că se plănueşte zădărnicirea proiectul lui Majláth prin mutarea la Alba-Iulia a vestitului episcop iredentist dela Orade Ştefan Fiedler, în locul căruia s'ar aduce episcop la Orade monseignorul Zombory dela Bucureşti, care e cunoscut pentru atitudinea sa loială faţă de statul român.

Reproducem ştirea aceasta numai ce titlu informativ, deoarece până la o retragere de bună voie a lui Majláth, sau până la moartea lui, aranjamente peste voia lui nu sunt cu putinţă.

Tripourile gazetarilor iredentişti

— Suntem acuzaţi că lăsăm dinadins pe gazetarii maghiari să deschidă tripouri, ca să demoralizeze minoritatea maghiară!

Campania ce s'a pornit dela Arad în contra tripourilor şi 'n primul rând în contra tripourilor aşa-zise gazetăreşti organizate de uneltele iredentei hortiste, are din ce în ce mai mari repercusiuni în toate oraşele pe cari le-au fericit cu astfel de spelunci gazetarii şi pseudo-gazetarii evreo-maghiari.

Se 'ncepe şi 'n alte oraşe reacţiunea

După tripoul lui Zima et comp. ce era să se deschidă azi săptămâna la Arad dar a fost oprit cu toată vrednicia de autorităţi, i-a venit rândul să fie luat la ochi tripoului aşa-zis gazetăresc dela Orade, descris cetitorilor noştri de d. Alexandru Olteanu, şi apoi celui dela Timişoara, în contra căruia s'a pornit deunăzi un boicot al Asociaţiei comercianţilor, iar acum îi vine rândul tripoului aşa-zis gazetăresc dela Cluj, care jefueşte publicul clujean în folosul acţiunilor iredentiste ale redacţiei oficiosului partidului maghiar „Keleti Ujság".

Tripoul gazetăresc de acolo, dela Cluj, trebue să intereseze în mare măsură şi pe arădani. Pentrucă tabăra iredentistă a lui Zima Tibor, dupăce a văzut că nu e niciun chip să-şi deschidă tripoul pe numele totalităţii ziariştilor din Arad („Clubul gazetarilor din Arad"), umblă acum — aşa ni s'a spus — să-l deschidă ca sucursală a tripoului clujean, ca să fie dispensată de-a mai cere autorizaţie.

Tripoul dela Cluj al redactorilor partidului maghiar

Cu privire la tripoul acesta dela Cluj a apărut în numărul depe Octomvrie crt. al publicaţiei clujene „Erdélyi Kurir" a dlui Andrei Kiss de Szögyén o nostimă scrisoare deschisă, ca răspuns unui parlamentar unguresc. O reproducem aci pentru destăinuirile ce le face, şi pentruca să se vadă cum judecă tripourile iredentiste gazetarii unguri cari nu sunt în slujba partidului maghiar.

Iat-o:

„Nu ai dreptate când afirmi că partidul maghiar îşi face rost de mare parte a cheltuielilor sale electorale în sălile de jocuri de hazard ale Clubului gazetăresc din Cluj. E rea şi ca glumă o asemenea afirmaţie, căci nu se poate nici măcar să se presupună că contele Gheorghe Bethlen (preşedintele partidului maghiar, — n. tr.) şi-ar aduna, adecă ar pune să i se adune cheltuielile electorale pe asemenea căi imorale. Argumentul aparent că ziarişti de-ai partidului, ca redactorii dela oficiosul „Keleti Ujság": Andrei Szász, Olajos Domokos şi Ernest Ligeti (acesta a fost între timp concediat), au rol de conducători la clubul-spelunică unde se jăcmânesc deopotrivă români, unguri, evrei şi nemţi, să nu vă inducă în eroare, deoarece spelunca de jocuri a fost subînchiriată unor figuri cari într'adevăr nu au nicio legătură nici cu conducerea partidului maghiar şi nici cu ziaristica.

E altă căciulă, fireşte, că de ce tolerează, de ce îngădue partidul maghiar, care mereu dă fuga la Geneva, să fie factotum, să fie crupieri ai unui astfel de „club" întemeiat pe cutezanţe josnice nişte gazetari de-ai săi cu sâmbrie lunară, şi să suporte moralicesţe în afară grozavul odiu al jefuirilor dela masa de jocuri de hazard, care distruge şi demoralizează pe orice ungur, fie femeie fie bărbat, care-şi pune piciorul în spelunca de jocuri de cărţi dela New-York botezată „Ujságiró Klub".

La Arad şi-a zburat deja creierii un evreu de afaceri, Mairovits Imre, pentrucă a pierdut 40 de mii de lei la club. La Cluj e scadentă deasemenea în fiecare seară o asemenea sinucidere. Ziariştii minoritari îi vor face apoi sinucigaşului un necrolog frumos, dupăce la club l-au jăfuit şi i-au pus revolverul în mână. Mai bine să vorbeşti, d-le deputat despre faptul acesta: că de ce se tolerează acest bordel al hazardului în inima oraşului, între Universitate şi 'ntre cele două biserici catolice?! Da, da, înţeleg, se tolerează pentruca să-şi petreacă minorităţile, ca nu cumva să şi-i trimită la Geneva pe Balogh Artur şi pe Pal Gábor ca să spună acolo: barbarii aceştia de valahi nu îngădue nici atâta măcar ziariştilor ungurilor, ca să-şi pauperizeze prin speluncile de jocuri de cărţi propria lor naţie!

Sau nu cumva redactorii oficiosului partidului (maghiar — n. tr.) se scuză cu aceea că partidul maghiar nu-i plăteşte şi sunt astfel nevoiţi să popularizeze jocurile de hazard, ba încă să le moşească? Nu vrem nici să presupunem aşa ceva; dupăcum nu vrem să presupunem nici despre foarte onorabilul Krenner Miklós şi despre şamesul său, „baronul" Ligeti Ernest, cari s'au angajat să facă apropierea (apropierea între unguri şi români, prin agitarea ruperii Ardealului de vechea Românie, pentru care „onorabilul" Krenner a fost condamnat de toate trei instanţele judecătoreşti, — n. tr.), că asistă şi fac „drepţi" cu-atâta zel şi cu atâta încăpăţinare în faţa caniotei, ca să adune bani pentru cheltuielile „apropierii"! (Iarăşi, deci, o apropiere prin intermediul tripourilor, ca aceea dela Orade de care s'a ocupat în coloanele noastre d. Alexandru Olteanu! — nota noastră). Căci dacă va merge asta şi mai departe aşa, atunci poftiţi şi schimbaţi titlul Sindicatului ziariştilor minoritari din Ardeal şi Bănat în acela de Sindicat ziaristico-minoritar al crupierilor şi jetonerilor din Ardeal şi Bănat, dacă, fireşte, foarte simpaticul şi vrednicul de orice onoruri Nicolae Krenner va primi şi sub o asemenea titulatură să-i fie preşedinte de onoare...

Ţi-i foarte corectă motivarea, domnule deputat, căci într'adevăr autorităţile româneşti nu trebue să dea minorităţilor prilej să se tângue la Geneva că românii nu îngădue ungurilor şi jidovilor să-şi piardă banii la jocuri de hazard! Respectăm (adecă respectă valahii! — n. tr.) drepturile cetăţeneşti şi dreptul gazetarilor partidului maghiar de a-şi face pofta să-şi bage până 'n coate mânile în caniotă, spre mai mare gloria moralei de partid şi a suveranităţii maghiare! — „Prin limbă trăieşte naţia! — spuneau străbunii noştri. Deviza aceasta e astăzi învechită. Caniota din fiecare seară e sprijinul şi piatra de temelie a naţiei ungureşti din Ardeal, care dacă se pierde, partidul maghiar se gârboveşte sub jugul robiei... (Aluzie la nişte versuri din faimosul „Szózat" al lui Vörösmarty, — n. tr.) Laude-se numele lui Gheorghe Bethlen, al conducerii partidului maghiar, al oficiosului „Keleti Ujság" şi al tuturor acelora cari dau o pâine şi o caniotă orfanei gazetării ungureşti, căreia astăzi nu-i mai este refugiu Meca dela Geneva ci caniota cea atotputernică... Sunt isteţi publiciştii aceştia români: au descoperit în sfârşit mijlocul: caniota, cu care se poate îmblânzi gazetăria maghiară, care pân'aci trăgea mereu cu ochiul spre Geneva... Cu ea trebue să mori şi să trăieşti — cuvântă ei liber cu Vörösmarty."

*

Filipica aceasta usturătoare la adresa partidului maghiar şi-a ziariştilor lui, e, precum vedeţi, plină de infamii la adresa noastră. Am fi adecă noi, românii, inventatorii acestor tripouri gazetăreşti, cu care îşi face partidul maghiar rost de bani pentru alegeri, pentru plătirea personalului redacţiilor sale şi pentru cine ştie câte alte scopuri.

Aici ajungem cu indolenţa ce o arătăm acestor tripoteri iredentişti: ca să fim arătaţi cu degetul că tolerăm anume tripourile, pentruca să desfiinţăm prin ele naţia maghiară, demoralizând-o, făcând-o să-şi zboare creierii, şi aşa mai departe! Se mai pot tolera şi după

(Continuare în pag. VIII-a)

firi şi spicuiri

bisericile din Ungaria se stăzi slujbe iredentiste de Aradului, cu parastase pen- omandanţii koşutişti cari au executaţi la 6 Oct. 1849 la din porunca împăratului Iosef.

biserica din piaţa Szilágyi din Buda — dupăcum „Pesti Hirlap" din 2 Oct. ce slujba iredentistă profeso- religie Mirtse (Mircea) Árpád.

*

acelaşi număr dela 2 Oct. ciosului Ligii Revizioniste: publicaţia „The Illustrated on News" s'a reprodus un t al lui Horthy, ce va fi în parlament în amintirea de eniu şi jumătate de dom- regentului. Publicaţia en- alătură portretului amănunte iaţa lui Horthy, şi spune altele:

a organizat şi a condus a naţională maghiară, care urnat la 1919 domnia lui Kun."

ne mai mirăm că bunii cu- tori englezi ai istoriei ma- e înghit tâmpenii ca acelea le şopteşte iredenta ungurea- espre datoria ce o are Apusul de unguri pentrucă i-au apă- ultura 'n contra turcilor şi a lor, când sunt în stare să ă şi minciuni ca aceasta de sus, despre lucruri din zilele re?

*

putatul Eckhardt, preşedin- partidului agrarian, a ţinut săptămâna la Kiskunszent- n o adunare politică la a criticat violent convenţiile rciale încheiate de Gömbös alia şi cu Austria, spunând ai bine nu le făcea. Despre din săptămâna trecută şi săptămâna aceasta a lui bös la Berlin a spus că a -o ca să dea guvernului o externă, deoarece cu gloria nă s'a dus pe copcă.

Bibliografie

„Transnistria"

Inimosul român de peste Nistru Ilie Zaftur, refugiat la Cluj din ţara sovietelor îndată după întregirea României, scoate în capitala Ardealului o publicaţie de mare preţ: ***„Transnistria, Tribuna românilor de peste Nistru şi Bug"***, ecou puternic al desnădejdii fraţilor noştri de sub jugul sovietic.

Revista d-lui Ilie Zaftur conţine un vast material informativ despre aceşti fraţi robiţi şi despre extinderea lor geografică. Numărul din urmă, 5—6, are următorul cuprins: o evocare a amintirii luptătorului naţional Toader Malai; un articol, „Datorii uitate", al lui I. Călin, despre nesocotinţa cu care ne deschidem braţele tuturor veneticilor cari ne poartă Sâmbetele, şi despre desinteresul nostru păcătos faţă de soartea românilor de peste hotare; un articol al lui V. Ciulină, despre refugiaţii de peste Nistru, cu amintiri despre prigoana cumplită de care au fugit acum anul în patria mamă; o listă întocmită de redactorul revistei a moldovenilor transnistrieni exilaţi în pustietăţile Siberiei şi ale ţărilor înghieţate din nordul Rusiei; un articol despre zbuciumările cazacilor, de V. P.; însemnări despre prolitarizarea ţăranilor şi despre industrializarea agricultorii în U. R. S. S. şi în Republica Moldovenească, de I. Zaftur; un articol despre propaganda comunistă, de V. Vulpe; cronici, cu recensii de publicaţii privitoare la Rusia şi cu informaţii despre stările de-acolo.

Redacţia şi administraţia revistei e în Cluj, la spitalul ortopedic. Costul abonamentului 100 de lei pe an.

Recomandăm cetitorilor noştri cu toată căldura eminenta publicaţie, atrăgându-le atenţia că avem datoria să purtăm românilor de peste hotare acelaşi interes ce ni l-au purtat nouă, până am fost robiţi, românii României libere.

S'a 'nceput în Abisinia — războiul

(Continuare din pag. I-a)

rală, s'a anunţat dela Londra că dacă se vor aplica sancţiuni, se vor mărgini la măsuri financiare (interzicerea creditărilor şi cumpărăturilor de mărfuri italiene), pentruca în niciun caz războiul să nu se'ntindă şi 'n Europa.

Aceasta-i hotărîrea la care s'a ajuns până aseară, 5 Oct., când urma să se întrunească ca să hotărască consiliul Ligii Naţiunilor. E de înţeles că Liga Naţiunilor, potrivit şi tradiţiei sale evasive, va înclina spre atitudinea aceasta „dulce" şi nu se va lua după laburiştii antifascişti din Anglia, cari au hotărît cu un milon o sută de mii de voturi aplicarea imediată a tuturor sancţiunilor din statutul Ligii, şi după organizaţiile franceze de stânga, cari deasemenea fac în contra Italiei demonstraţii uriaşe.

Inceputul ofensivei italiene

Silit de concentrările italiene dela frontiere şi de 'ncetineala cu care frata Societatea Naţiunilor conflictul italo-abisinian, împăratul Abisiniei a anunţat la 28 Septemvrie Liga Naţiunilor că a semnat ordinul de mobilizare generală, şi că-l va pune 'n aplicare de îndatăce se iscă primejdia,

La 1 Octomvrie trupele italiene au pornit ofensiva, punând să se ciocnească 'ntâi cu abisinienii africanii din oastea italiană, şi apoi ocupând o seamă de locuri strategice depe teritoriul Abisiniei. Inaintarea s'a făcut şi dela miazănoapte şi dela miazăzi. La miazănoapte ofensiva s'a dat în partea unde se împreună Abisinia cu Eritreia italiană şi cu Somalia franceză, în munţii Musa Ali, cu direcţia spre provincia Ausa. Au înaintat pe frontul acesta 20 de mii de soldaţi. La miazăzi s'au dat lupte în Ogaden şi 'n Tigre. După veştile de-a doua zi, înaintarea din această parte a trupelor italiene a putut fi oprită şi respinsă.

A doua zi, Miercuri dup'amiază, s'a făcut în Italia cu o ne mai pomenită paradă mobilizarea generală.

Joi dimineaţă, apoi, s'a început înaintarea din nou a trupelor în Abisinia, şi s'a recunoscut oficial începerea războiului.

Trupele italiene au ajuns Joi stăpâne pe un teritoriu abisinian de 40 de km., în munţii nord-estici dinspre Eritreea, unde îşi formează o bază pentru luptele viitoare. Dela Addis-Abeba s'a anunţat că trupele abisiniene dela nord s'au retras din două motive: pentruca să aştepte hotărîrea dela 5 Oct a Ligii Naţiunilor, şi pentruca să-i atragă pe italieni în deşerturi.

Impăratul Abisiniei a trimis Joi două telegrame Ligii Naţiunilor, anunţând-o că aviaţia italiană a bombardat de două ori în cursul zilei oraşele Adua şi Adigrad, aruncând la Adua 70 de bombe, dintre cari unele au nemerit spitalul Crucii Roşii. Negusul a cerut Ligii Naţiunilor să trimită observatori, ca să vadă că Italia a început ostilităţile neprovocată.

Indată după semnalarea înaintării italienilor, guvernul abisinian a dat poruncă să se vestească în toată ţara mobilizarea generală, cu toba şi cu focuri uriaşe. Pe muntele Chillalo s'a aprins un foc uriaş care se vede la depărtare de 100 de kilometri.

Arme americane şi japoneze pe seama Abisiniei

Se anunţă că au sosit în Abisinia întâiele transporturi de măşti în contra gazelor şi de arme şi muniţii comandate în Septemvrie în America.

Deasemenea se anunţă transporturi de arme şi muniţii din Japonia. Au sosit în Abisinia şi câteva zeci de ofiţeri japonezi.

Şaispreze submarine italiene fac vânătoare în Marea Roşie după vapoare cari aduc abisinienilor arme şi muniţii.

Negusul a cerut telegrafic la Geneva să se desfiinţeze oprelişte vânzării de arme.

Măsuri de pază în Egipt.

Englezii au întărit de cu vreme Egiptul pentru orice eventualitate, cu vase de război ţinute sub presiune în portul Alexandria, cu trupe blocate pe graniţele dinspre Libia şi Eritreea italiană, şi cu peste o mie de avioane militare.

Se anunţă de altfel din Egipt unele mişcări naţionaliste pentru independenţă, cari dovedesc că situaţia Angliei nu e în Egipt prea trandafirie.

1700 de victime la Adua

Ştirile despre cele două bombardări de Joi ale oraşului Adua vestesc că aviaţia italiană a făcut ravagii uriaşe, distrugând peste 100 de case şi rănind şi omorînd 1700 de oameni. Au luat parte la bombardarea Aduei 40 de avioane, conduse de contele Ciano, ginerele lui Mussolini.

Dela Roma s'a desminţit că s'ar fi bombardat oraşul. Aviaţia italiană ar fi aruncat bombe numai asupra cetăţii.

Cetiţi şi răspândiţi „Gazeta Antirevizionistă"

Cum se desfăşoară ofensiva

Italienii înaintează la miazănoapte prin trei părţi, şi anume: O coloană a pornit din direcţia Assab (aproape de împreunarea Abisiniei cu Eritreea italiană şi cu Somalia franceză), şi vrea să treacă peste deşertul Danakli ca să ajungă la linia ferată dintre Addis-Abeba şi Gibuti, unde se va împreuna cu trupele ce vin dela miazăzi.

A doua coloană bate în direcţia oraşului Adua, iar a treia în direcţia Gondar, ţintind să 'nvăluiască lacul Ţana. Toate trei coloanele ţintesc spre Addis-Abeba, capitala negusului.

Armata dela miazăzi, din Somalia italiană, încearcă înaintarea deasemenea pe trei coloane: una peste Ual-ual, către Harar, la linia ferată Addis-Abeba—Gibuti, şi de-acolo spre capitală, unită cu armata de nord dela Asab; a doua a luat-o 'n sus pe valea Gebel, cu direcţia spre oraşul Ginir, şi a treia dela împreunarea Somaliei italiene cu Kenia engleză, către Addis-Abeba.

Alte ştiri externe

In partea de miazănoapte a Indiei s'au continuat şi 'n săptămâna aceasta răscoalele în contra englezilor. In provincia Simla au fost lupte aprige între trupele engleze şi între răsculaţi.

*

In Bulgaria s'a descoperit un mare complot al politicianilor din opoziţie şi al militarilor neîmpăcaţi cu guvernarea lui Toşeff. Lovitura era plănuită să se dea la 3 Octomvrie, cu prilejul serbărilor ce erau să se facă pentru aniversarea domniei regelui Boris. Complotul a fost descoperit încă de ieri săptămâna şi-a fost zădărnicit la timp. Aniversarea suveranului nu s'a mai serbat. Arestările se ţin lanţ.

*

In Grecia domneşte o mare agitaţie din pricina conflictelor adesori sângeroase dintre monarhişti şi republicani. In mai multe oraşe au fost încăierări cu vărsări de sânge. Parlamentarii regalişti pretind guvernului să reîntroneze monarhia fără a mai face plebiscit. Plebiscitul urmează de altfel să se facă peste 5 săptămâni.

Un an dela odiosul aten dela Marsilia

In Iugoslavia se fac pelerinaje la morm Regelui Alexandru

Săptămâna aceasta se va 'mplini un an dela odiosul atentat făptuit la Marsilia de bestiile dela Jankapusta.

Cu prilejul acesta, după cum se anunţă din Belgrad, numeroase delegaţii din toate regiunile Iugoslaviei vor face în ziua de 9 Octombrie un pios pelerinaj la Oplenaţ, spre a se închina la mormântul Regelui martir Alexa

Federaţia socolilo goslavi a adresat o clamaţie în care, de reaminteşte că data Octombrie înseamnă cea mai tragică din ria Iugoslaviei, înde toate asociaţiile de s să ţină şedinţe so în această zi, pentru mărirea amintirii re martir.

Tripoul gazetarilo iredentişti

(Continuare din pagina VII-a)

asta spelancile acestea ale partidului maghiar şi ale tripoterilor săi?

La 12 Oct. se judecă chestia tripoului lui Zima et co.

Banda lui Zima Tibor anunţase că-şi deschide azi săptămâna tripoul, faimosul „Club al gazetarilor din Arad".

Sinistrul eveniment nu s'a întâmplat însă. Fiindcă cu o zi înainte patronul bandei, tripoterul Leff, a fost luat pe sus din ordinul siguranţei generale din Bucureşti şi aruncat la gherlă la Văcăreşti, ca să dea seamă de nişte operaţii cu cecuri false. Şi apoi, fiindcă aşa cum promiseseră, autorităţile arădane, în frunte cu d. prefect dr. Ioan Groza, au interzis categoric ziariştilor iredentişti să-şi deschidă spelunca.

Banda lui Zima a trebuit deci să se resemneze şi să aştepte ziua fatală, ***12 Octomvrie,*** când tribunalul îi va judeca cererea de schimbare a titlului şi a statutelor.

Metamorfozele statutelor bandei

Precum se ştie, banda îşi are personalitatea juridică din anul 1927, pe numele „Clubul ziariştilor minoritari din Arad". E întrebare adecă dac'o mai are, fiindcă de când i s'a închis de autorităţi la 1929 tripoul, n'a mai ţinut adunări generale, n'a avut sediu şi n'a făcut declaraţii la fisc.

In Mai crt. banda a socotit că ar putea ferici din nou Aradul cu un tripou, şi ca să se pună la adăpost de neplăceri, s'a gândit să-şi schimbe titlul în acela de „Club al gazetarilor din Arad", ca să se creadă că-s toţi gazetarii de aici, inclusiv românii, în rândurile ei blestemate. A ţinut deci o adunare generală extraordinară, şi şi-a schimbat titlul şi statutele, hotărînd că pot face parte din bandă orice gazetari din Arad cari sunt înscrişi în vreo societate de presă cu personalitate juridică recunoscută. Şi-a înaintat apoi statutele la tribunal spre aprobare, şi s'a apucat imediat de organizare poului sub noua firmă, mai aştepte autorizarea.

Membrii din Arad ai S tului Presei Române din şi Bănat, şi apoi Sindicat suşi, au făcut în contra bandei lui Zima contestaţie

Banda, între timp, a re vâneze cinci români ca să justificare că fură titlul to gazetarilor din Arad, dar nenorocul ei, numai unu din îndeplinea condiţia din no tute, de a fi membru într'o nizaţie de presă recuno Oamenii lui Zima s'au i deci din nou în adunare rală extraordinară, în 5 Se varieteul „Cornul Vănăto şi au schimbat statutele din în sensul că pot face parte bandă orice inşi, ***dacă u mitatea comitetului a nistrativ al bandei îi c deră gazetari*** (art. 6 m cat). Cei cinci inşi din pre mânească au fost primiţi în pe baza aceasta.

Tribunalul va avea deci dece în plus, la 12 Oct., banda lui Zima are 'ntr'a îndreptăţirea ce şi-a arogat a decerne gazetarilor româ luri gazetăreşti.

Şi va mai avea să judece o impertinenţă cuprinsă în tele modificate la 5 Septem Aceea din art. 3, unde se sp

„Scopul societăţii este p garea culturii, **a respectu faţă de ţară şi tron,** a movării intereselor morale şi fesionale ale membrilor, des tarea vieţii culturale prin di distracţii, citiri, serate, conc cu mijloace conducătoare la s desvoltarea armoniei între lo torii oraşului".

Transcriem articolul ace din statutele iredentiştilor Zima fără comentarii, mă nindu-ne să subliniem cu tele ofensătoare. Cetitorii judeca singuri impertine acestor culturagii, cari permit să spună că propag rea respectului faţă de ţară tron are la Arad nevoie concursul tripourilor irede tiste.

Tiparul CONCORDIA Institut de Arte Grafice şi Editură S. A. Arad, Strada V. Goldiş Nr. 6